

Asia: VN/34707/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Korvauksen perusteena olevat kulut (erityisesti luonnoksen 3 §)

Kunnanhallitus päättää antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Korvauksen perusteena olevat kulut

Hallinnollisen taakan minimoimiseksi välittöminä kustannuksina tulee hyväksyä ainakin vuokrasopimuksen voimassaoloajalta laskennalliset käyttökustannukset (todellisten toteutuneiden sijaan), jotka määritettäisiin vastaavalla tavalla kuin valtioneuvoston asetuksessa kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026. Toimitiloihin liittyvien käyttökustannusten selvittäminen takautuvasti olisi suuri hallinnollinen taakka.

Kustannuksina tulee hyväksyä kaikki ne kustannukset, joita vuokratuotolla on tarkoitettu katettavaksi, toisin kuin nyt esitetään. Kustannuksiksi tulee hyväksyä siten myös pääomaan liittyvät kustannukset eli ko. kiinteistöön sidotun oman ja vieraan pääoman kustannukset, kiinteistön kulumista kuvaavat poistot, maanvuokran osuus ja kiinteistöön liittynyt tekninen riski. Nämä tulee määrittää vastaavalla tavalla kuin edellä mainitussa ns. vuokra-asetuksessa on määritetty pääomavuokra. Pääomakustannusten laskennallinen määrittäminen on hallinnollisen taakan minimoimiseksi perusteltua.

Korvauksen perusteeksi määritettävien kulujen ja tuottojen on vastattava sisällöllisesti toisiaan. Siirtymäkauden vuokrien määrittämistä koskevalla asetuksella on kertaalleen hyväksytty laskennalliset kustannukset, jotka vuokratuotolla on tarkoitettu katettavan. Sonkajärven kunta ei

pidä hyväksyttävänä, että aikaisemmin hyväksytyjä kustannuksia muutetaan jälkikäteen nyt lausunnolla olevalla asetuksella niiden kuntien osalta, jotka hakevat korvausta tyhjilleen jäävistä toimitiloista.

Yhtiöittämisveloitteesta aiheutuvat kulut tulee hyväksyä välittömiksi korvattaviksi kustannuksiksi toisin kuin perustelumuistiossa esitetään. Perustelumuistion mukaan esimerkiksi hallintokulut, jotka liittyvät yhtiöittämiseen ja markkinaehtoisen hinnan selvittämiseen, eivät johdu välittömästi voimaanpanolain 4 luvun sääntelystä vaan EU:n valtioneuvoston päätöksen 15 luvun säännöksistä. Mikäli toiminta olisi jäänyt kuntien omaksi toiminnaksi, niin yhtiöittämisjärjestelyjä ei olisi tarvinnut tehdä. Siten kustannusten voidaan katsoa myös olevan uudistuksesta ja omaisuusjärjestelyistä johtuvia välittömiä kustannuksia.

Sonkajärven kunta esittää, että kustannukset korvataan ja kompensatiokynnyksen täyttymistä arvioidaan viiden vuoden ajalta vuokrasopimuksen päättymisestä lukien. Asetusluonnoksen mukaan korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset ovat kustannuksia, jotka ovat toteutuneet suoriteperusteen mukaisesti aikavälillä 1.1.2023—31.12.2027, jos hyvinvointialue ei ole käyttänyt voimaanpanolain 22 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan toimitilan vuokrasopimuksen pidentämiseen. Nyt esitetty määräaika purkukustannusten huomioimiseksi on liian lyhyt, sillä kunnat pyrkivät ensisijaisesti etsimään vuokrasopimusten päättymisen jälkeen toimitiloille muita vaihtoehtoisia ratkaisuja, joka on ekologisesti parempi vaihtoehto kuin rakennuksen purkaminen. Joka tapauksessa määräaika on liian lyhyt, vaikka purkamisen kilpailuttamiseen ryhdyttäisiinkin viipymättä. Purkamista ei välttämättä ehditä tehdä ennen määräajan päättymistä, mikäli hankintapäätöksestä valitettaisiin. Markkinaoikeuden ja hallinto-oikeuden käsittelyajat voivat olla pitkiä.

Jos kunta on voimaanpanolain 42 §:n mahdollistamalla tavalla kirjannut irtainta omaisuutta kuluksi peruspääomaa vastaan kirjaamisen sijaan, tulee myös tämä omaisuuden arvo lukea korvattaviin välittömiin kustannuksiin.

Sonkajärven kunta korostaa, että kompensatiomalli ei saa muodostua tosiasiallisesti merkityksettömäksi. Voimaanpanolain 43.2 §:n mukaan kunnalla on oikeus saada korvausta omaisuusjärjestelyihin liittyvistä välittömistä kustannuksista, vaikka korvausraja ei ylity, jos kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudestaan ilmeisesti vaarantuu. Laissa tai asetusluonnoksessa ei ole säännelty tarkemmin, miten tätä arvioidaan. Sonkajärven kunnan näkemyksen mukaan kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudesta vaarantuu viimeistään, jos omaisuusjärjestelyistä aiheutuvat kustannukset johtavat yhdenkään kuntalain 118 §:n mukaisista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen kriteereinä käytettävän tunnusluvun täyttymiseen. Kuntalain 118 §:n mukaisen arviointimenettelyn kriteerin täyttyminen on konkreettinen osoitus siitä, että kunnan mahdollisuus päättää taloudestaan ilmeisesti vaarantuu perustuslakivaliokunnan lausunnossaan 17/2021 vp tarkoittamalla tavalla.

Korvauksen perusteena olevat tuotot (erityisesti luonnoksen 4 §)

-

Muut huomionne asetusluonnoksesta

Muut huomiot

Voimaanpanolain 43.2 § mukaan laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Asetuksessa tulee täsmentää, miltä osin laskennan perusteina käytetään viimeisimpiä valmistuneita vero-tustietoja ja miltä osin tilinpäätöstietoja, sekä minkä vuoden tietoja laskennassa kussakin tilanteessa käytetään. Asetuksessa on syytä esittää myös korvausrajan laskentakaava ja se, mitä tietoja tilintarkastajan lausunnossa edellytetään otettavan huomioon.

Tölli Marja-Terttu
Sonkajärven kunta